Glas Grada, 22.7.2016, str. 48, A3

Evidencijski broj / Article ID: 16794124
Vrsta novine / Frequency: Tjedna
Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
Rubrika / Section:

"#RADNINASLOVANTIGONA" - GOSTOVANJE ZKM-A NA 67. DUBROVAČKIM LJETNIM IGRAMA

Dekonstrukcija stvarnosti

Tako angažirana kazališna estetika autorskog tima Sequeira - Delprato - Gatica nedvosmisleno dekonstruira našu teatraliziranu svakodnevnicu, pozivajući nas na neprekidnu budnost u svijetu u kojem granice između stvarnosti i kazališta nikada nisu bile tanje. Kamo sreće da ovakvih i sličnih ostvarenja na domaćoj kazališnoj sceni bude još i više

Piše: Božo Benić

Literarna ostavština starogrčkih dramatičara Eshila, Sofokla i Euripida predložak je na osnovu kojega iščitavamo visokorazvijenu i izgrađenu tvorevinu onodobnoga grada-države Atene i njezine kulture. Izvedbe tragedija oduvijek su bile događaj od izvanredne važnosti za javni život grčkog polisa, posebice jer su umješno reflektirale antičku svakodnevnicu, kao i probleme građana u polisu, a kojemu bi tragični junak uvijek na određeni način konfrontirao.

Među takve tekstove ubraja se i Sofoklova "Antigona", amblematska tragedija koja je izvršila neizmjeran utjecaj na kasniju književnost, ali i europsku kulturu uopće. Sofoklo je prvi tragičar koji je u svoja djela uveo junakinje i čiji likovi više nisu bogovi ili idealizirana bića kao kod njegovih prethodnika, već stvarni ljudi koji sami biraju svoju sudbinu.

U "Antigoni" tragična se junakinja usprotivila Kreontu, vladaru antičkoga grada Tebe, zastupavši one vrijednosti na kojima se trebao temeljiti polis i politički identitet njegovih građana. Zabranivši pokop Antigonina brata Polinika, ubijenoga u sukobu s Eteoklom, Kreont se ogriješio o nepisane božje zakone, a kojima polis na temelju vlastitog zakona nikada nije smio proturječiti. Antigona je, sahranivši brata, jedina izvršila naloge bogova, koji su za polis bili obvezujući temelj, ukazujući svojim sugrađanima na ona načela kojih se uvijek i beskompromisno potrebno držati. No kako se time oglušila o Kreontovu zapovijed, zatvorena je u tamnicu u kojoj naposljetku umire kao žrtva prinesena pravim vrijednostima i idealima polisa.

Sve su Sofoklove tragedije protkane visokim moralnim principima, a izražena humanost upravlja postupcima svih njegovih psihološki produbljenih junaka. Nikada prije u antičkim tragedijama žene nisu bile odlučne i snažne kao što je bila Antigona, koja je hrabro istupila pred zemaljskom muškom vlašću. Sofoklov dramski predložak stoga je oduvijek služio kao dobar temelj za različita politička i humanistička, a posebice feministička kazališna iščitavanja. Međutim, argentinski dvojac Jazmín Sequeira i Luciano Delprato klasičnom originalu pristupaju kao svojevrsnom obrascu na osnovu kojeg kreiraju vlastitu, sadržajno potentnu, te politički i društveno relevantnu reinskripciju. Smještajući radnju u suvremeni svijet terorizma i tiranije, internetskog aktivizma i medijske manipulacije, gromoglasno progovaraju krikom mlade, buntovne i obrazovane Antigone 21. stoljeća. U predstavi Zagrebačkog kazališta mladih "#radninaslovantigona" - kojom je u dubrovačkim Lazaretima otvoren bogat program kazališnih gostovanja na Dubrovačkim ljetnim igrama - Tebu je potresao teroristički napad. U tom sukobu stradao je Polinik, kojega je ubila antiteroristička jedinica predvođena Eteoklom. Internetska aktivistkinja Antigona odlučila je raskrinkati urotu koja se krije iza te tragedije, što je dovodi u sukob s velikim medijskim magnatom Kreontom, koji se služi monopolističkim sustavom kontrole informacija, čime posjeduje stvarnu političku moć. Antigona javno otkriva pravu istinu o ubojstvu svoga brata, otvorenog kritičara Kreontovih struktura, što je na kraju odvodi u smrt. Takva reinskripcija duboko je vjerna klasičnu Sofoklovu predlošku, a koji ponajprije problematizira upravo svjetonazorske sukobe i pitanje odgovornosti prema zakonu i društvu.

Nagrađivana argentinska redateljica sa zagrebačkom adresom Renata Carola Gatica - uz pomoć vrsne Sequeirine dramaturške i Delpratove scenografske asistencije - kazališnom uprizorenju pristupa upečatljivim autorskim rukopisom, kojim Tebu transponira u svojevrstan televizijski studio s mnoštvom kamera i televizijskih ekrana. Osnovna ideja dramskog postupka pritom nikako nije tek površinska scenska raščlamba sukoba na fundamentalnoj razini. Posežući za cjelovitošću funkcijski opravdanih kazališnih mehanizama redateljica tragikomično raslojava i kirurški precizno detektira suvremene probleme našega vremena, raskrinkavajući proces manipulacije javnim mnijenjem i metodu kreacije medijske percepcije stvarnosti. Kamerama koje postavlja u ruke Kreontovih moćnika na televizijske ekrane projicira različite kadrove tehnikom prijenosa uživo, pa je tijekom cijele izvedbe publika u mogućnosti pratiti i glumce na sceni i njihov simultani televizijski nastup. Uslijed lavine medijskoga bombardiranja mnoštvom različitih informacija, svaki gledatelj ponaosob izabire što će vidjeti i što će prestati gledati u istodobnosti, a redateljica upućuje na proces izgradnje određene medijske slike, kao i na kompleksnost različitih motrišta. "#radninaslovantigona" stoga je provokativna inscenacija koja jasno poručuje kako je onaj koji kontrolira medije pravi politički moćnik. Tome svakako doprinosi i učestala upotreba lutaka, koje su ništa drugo doli sredstva kojima se plasiraju brojni, prethodno dobro izrežirani, demagoški govori pojedinih dramskih protagonista. Time redateljica otvoreno upozorava kako izostanak kritičkog promišljanja vodi k akceptiranju ponuđene percepcije kao stvarnosti, umjesto kao obične montirane konstrukcije. Dinamičnosti predstave uvelike doprinosi odlična propagandna glazba Nenada Kovačića, jednako kao i svjetlo Aleksandra Čavleka, pa je konačan rezultat - usprkos složenom i na trenutke zamornom dramskom tekstu prepunom terminologije suvremenoga internetskog diskursa - umjetnički zaokružen rad slojevite poetike i dojmljive kazališne estetike.

Uigran glumački ansambl Zagrebačkog kazališta mladih predvodi sjajna Anđela Ramljak, koja Antigonu porterira u silovitoj snazi nepokolebljive buntovnice, koja beskompromisno slijedi svoje ideale u borbi za raskrinkavanje još jedne u nizu Kreontovih političkih predstava. S druge strane, okrutna i tvrdokorna tiranina Kreonta, opijena moći, te spremna posegnuti i za najokrutnijim metodama s ciljem eliminacije svojih političkih neistomišljenika, odlučno i glumački dorađeno igra Sreten Mokrović. U ulozi Antigonine sestre Izmene pojavljuje se Petar Leventić, dok Kreontovu ženu Euridiku utjelovljuje Frano Mašković. Redateljica se svjesno poigrava rodnim ulogama, ponajprije s ciljem tragikomičnog oslikavanja Izmenina besramnog konformizma, kao i Euridikine izbezumljenosti nad Kreontovom tiranijom. Nesretnoga Kreontova sina Hemona u registru iznijansirane nutarnje razapetosti između odanosti svome ocu i ljubavi prema Antigoni sugestivno igra Vedran Živolić, dok ostatak ansambla čine Jasmin Telalović u ulozi Kreontova savjetnika Tiresije, te Danijel Ljuboja kao Zborovođa. U konačnici, u bogatstvu scenskih detalja izražene simbolike među najupečatljivijima ostaje inscenacija Antigonine, Hemonove i Euridikine smrti - svojevrsni performans prikazan mučenjem i komadanjem kokoši, a kojim je vrsno oslikana zastrašujuća atmosfera Kreontova terora. Tako angažirana kazališna estetika autorskog tima Sequeira - Delprato - Gatica nedvosmisleno dekonstruira našu teatraliziranu svakodnevnicu, pozivajući nas na neprekidnu budnost u svijetu u kojem granice između stvarnosti i kazališta nikada nisu bile tanje. Kamo sreće da ovakvih i sličnih ostvarenja na domaćoj kazališnoj sceni bude još i više.

Presscut d.o.o. -- Domagojeva 2, 10000 Zagreb, Croatia -- tel.: +385 1 4550 385, fax.: +385 1 4550 407 -- www.presscut.hr -- helpdesk@presscut.hr